

Nr B 32

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ersättning för krigsskada å egendom; given Stockholms slott den 6 juni 1958.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ersättning för krigsskada å egendom.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges, såsom ett led i den pågående beredskapsplaneringen, ånyo det vid årets förra riksdag (prop. nr 82) framlagda men på grund av riksdagens upplösning förfallna förslaget till ny lag om krigsskadeskyddet avsedd att ersätta 1940 års lag om krigsskadeersättning vilken är föråldrad. I den nya lagen lägges tyngdpunkten vid den administrativa och organisatoriska reglering, som visat sig nödvändig från beredskapsynpunkt. Lagen innehåller icke några regler om finansieringen av krigsskadeersättningarna och lämnar öppet vilken finansieringsmetod, försäkringsmässig eller skattemässig, som skall användas.

Enligt förslaget bibehålles krigsskadenämnden såsom det centrala krigsskadeorganet. Nämnden avgör i princip slutgiltigt om ersättning skall utgå ävensom ersättningens storlek. Kungl. Maj:t ges befogenhet att vid sidan om nämnden inrätta ett rådgivande organ med främsta uppgift att till ledning för bl. a. krigsskadenämnden och de civila försäkringsanstalterna lämna auktoritativa utlåtanden i frågor rörande gränsdragningen mellan krigsskadeskyddet och det vanliga försäkringsskyddet.

Den föreslagna lagen är i princip tillämplig på all egendom, fast som lös. Undantag göres dock för bl. a. penningar och värdepapper samt viss mera utpräglad lyxegendom. Lagen omfattar icke statlig egendom. Icke heller har det ansetts motiverat att den kommunala egendomen underkastas den ordinarie proceduren i krigsskadeärenden. Utjämnningen av kommunernas krigsskador avses i stället skola ske efter särskilda grunder i samband med det statliga stödet till kommunerna efter ett krig.

Förslag

till

Lag om ersättning för krigsskada å egendom

Härigenom förordnas som följer.

Om ersättningen

1 §.

För krigsskada å egendom som finnes här i riket skall, i den mån skadan ej gottgöres i annan ordning, beredas ersättning av statsmedel enligt grunder som bestämmas av Konung och riksdag.

Med krigsskada förstås i denna lag skada i följd av krig mellan riket och främmande makt eller mellan främmande makter, så ock skada i följd av handling som finnes hava ägt samband med sedermera utbrutet krig.

2 §.

Ersättning utgår även för krigsskada, som utom riket tillfogats

a) svenskt fartyg eller luftfartyg på resa mellan orter här i riket utan anlöpande av utrikes ort och egendom som medföres på resan; samt

b) svenskt fartyg under yrkesmässigt bedrivet fiske och egendom som därvid medföres.

3 §.

1 mom. Denna lag äger icke tillämpning på

a) staten tillhörig egendom, dock att under lagen inbegripas staten tillhörig utarrenderad jordbruksfastighet och fastighet som innehaves med tomträtt eller vattenfallsrätt eller med åborätt eller eljest ständig eller ärftlig besittningsrätt;

b) kommun eller annan menighet tillhörig egendom, dock att under lagen inbegripas i sådan allmän ägo befintlig utarrenderad jordbruksfastighet och fastighet som innehaves med tomträtt eller med ständig eller ärftlig besittningsrätt;

c) penningar, aktier, obligationer och andra fordringsbevis; samt

d) smycken, ädla stenar och äkta pärlor, där ej sådan egendom är föremål för yrkesmässig verksamhet.

2 mom. Lagen äger icke heller tillämpning i fråga om fartyg, luftfartyg eller annan egendom i fall, då transportförsäkring mot krigsrisk kan erhållas jämlikt lagen den 10 mars 1939 om statlig krigsförsäkring m. m. och med stöd därav meddelade bestämmelser.

3 mom. Från lagens tillämpning undantagas jämväl utländska fartyg och luftfartyg samt egendom som medföres ombord, så ock främmande stat tillhörig egendom.

Konungen äger förordna, att från lagens tillämpning skall undantagas annan utländsk egendom som direkt eller genom förmedling av juridisk person helt eller till större delen äges av medborgare eller juridisk person i viss främmande stat.

4 §.

I fråga om rätt till utfallande ersättningsbelopp skall, där ej nedan annorlunda stadgas, i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad enligt lagen den 8 april 1927 om försäkringsavtal gäller beträffande skadeförsäkring.

Avser ersättningen krigsskada å fast egendom eller byggnad som utgör tillbehör till tomträtt eller vattenfallsrätt och besväras egendomen av sökt eller beviljad inteckning för fordran, vare egendomens ägare utan hinder av inteckningen berättigad att själv uppbära ersättningen, där skadan ej översteg en tiondel av egendomens värde. Var skadan större, skall i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i lagen den 8 april 1927 om inteckningshavares rätt till betalning ur ersättning, som utgår på grund av brandförsäkringsavtal.

Vad i andra stycket sägs om inteckningshavare gälle ock, såvitt angår fast egendom, den som för ogulden köpeskilling äger fordran med förmånsrätt som avses i 11 kap. 2 § jordabalken.

Utän hinder av bestämmelserna i denna paragraf må såsom villkor för utbetalning av ersättning föreskrivas att den användes för återuppförande av byggnad eller därmed jämförlig åtgärd, såframt ej därigenom panthavares eller annan sakägares säkerhet i väsentlig mån åsidosättes.

5 §.

Har i vederbörlig ordning meddelad föreskrift, vars iakttagande är ägnat att förebygga eller begränsa krigsskada, åsidosatts, må, där ej särskilda skäl föranleda till annat, ersättning för sådan skada åtnjutas endast om och i den mån skadan, efter vad antagas må, skulle hava inträffat även om föreskriften blivit iakttagen.

Ersättningen må ock jämkas efter vad som prövas skäligt, när någon eljest genom bristande omsorg om egendomen medverkat till skadan.

6 §.

Har försäkringsgivare på grund av skadeförsäkring för annat än krigsrisk ersatt krigsskada, inträder försäkringsgivaren i den rätt till ersättning, som jämlikt denna lag skolat tillkomma den skadelidande.

Statens krigsskadenämnd

7 §.

Ärenden rörande ersättning för krigsskada prövas och avgöras av en för riket gemensam nämnd (*statens krigsskadenämnd*). Krigsskadenämndens beslut må ej överklagas; dock må den, som ej åtnöjes med nämndens beslut i fråga om vem rätten till ersättning skall tillkomma, väcka talan därom vid domstol inom en månad från det han fick del av beslutet.

De bestämmelser som utöver denna lag erfordras om nämndens organisation och verksamhet meddelas av Konungen.

8 §.

I krigsskadenämndens beslut rörande ersättning skola deltaga minst tre ledamöter, av vilka åtminstone en skall hava utövat domarämbete. Ärende, i vilket fordrad ersättning icke överstiger ettusen kronor och vilket ej är av principiell betydelse, må dock avgöras av nämndens ordförande eller vice ordförande eller av ordförande å avdelning inom nämnden.

9 §.

Vad i rättegångsbalken stadgas angående jäv mot domare och omröstning i tvistemål i överrätt skall i tillämpliga delar gälla med avseende på krigsskadenämnden.

10 §.

Konungen äger förordna om inrättande av ett rådgivande organ med uppgift att avgiva utlåtanden i frågor huruvida viss skada är att anse såsom krigsskada så ock i sådana frågor om försäkringsgivares ansvarighet, som hava samband därmed.

Förfarandet i krigsskadeärenden

11 §.

Den som vill begära ersättning för krigsskada skall inom tre månader efter erhållen kännedom om skadan anmäla skadan hos krigsskadenämnden eller den som nämnden anvisar. Äro flera som vilja bevaka rätt till ersättning, är tillfyllest att någon av dem anmäler skadan. Sker ej anmälan inom sagda tid, bortfaller rätten till ersättning, om ej underlåtenheten kan anses ursäktlig.

Vid anmälan skall, såvitt möjligt, fogas av trovärdiga personer bestyrkt redogörelse för den skadade egendomens beskaffenhet före skadan samt skadans uppkomst, art och omfattning.

Försäkringsgivare som vill begagna sig av sin rätt enligt 6 § skall göra anmälan därom hos krigsskadenämnden inom tre månader från det han utgav ersättningen eller från den senare tidpunkt, då han erhöll kännedom om de omständigheter på vilka hans rätt grundas.

12 §.

Krigsskadenämnden skall sörja för erforderlig utredning och värdering av skadan.

Är skadan ringa, må särskild värdering underlåtas, om utredningen ändå kan anses tillfyllest.

13 §.

Värdering skall verkställas av en eller flera värderingsmän som krigsskadenämnden utser och ske i enlighet med anvisningar som Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, nämnden meddelar.

Utlåtande över värderingen skall utan dröjsmål tillställas nämnden. Det skall på lämpligt sätt delgivas envar som anmält skadan eller eljest i anledning därav framställt anspråk hos nämnden.

14 §.

Den som är missnöjd med verkställd värdering äger inom tid som krigsskadenämnden bestämmer inkomma med påminnelser och den ytterligare utredning som han vill åberopa.

Nämnden är oförhindrad att föranstalta om ny värdering.

15 §.

Till utredning i ärende angående ersättning för krigsskada må vid allmän underrätt höras vittnen och sakkunniga. Genom rättens försorg skall sakägare som hos krigsskadenämnden framställt anspråk i anledning av skadan kallas till förhöret samt underrättelse härom tillställas nämnden.

16 §.

Ersättning för krigsskada utbetalas av krigsskadenämnden.

17 §.

Finner krigsskadenämnden att beslut, varigenom ersättning helt eller delvis vägrats, blivit oriktigt till följd av nämndens förbiseende eller ofullständig utredning eller av annan anledning, äger nämnden upptaga ärendet till förnyad prövning.

18 §.

För belopp som krigsskadenämnden utbetalat i ersättning för krigsskada inträder nämnden i den rätt till ersättning, som den skadelidande må hava mot annan.

Särskilda bestämmelser

19 §.

Det åligger svenskt försäkringsbolag och utländsk försäkringsanstalt med rätt att driva försäkringsrörelse här i riket att på sätt och i den utsträckning krigsskadenämnden beslutar och mot ersättning, som Konungen bestämmer, biträda nämnden i dess verksamhet.

20 §.

Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av krigsskadenämnden.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit av trycket i Svensk författningssamling.

Genom denna lag upphäves lagen den 21 juni 1940 (nr 540) om krigsska-deersättning.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 juni 1958.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, fråga om *ny lagstiftning rörande krigsskadeskyddet* samt anför därvid följande.

I propositionen nr 82 till årets förra riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om ersättning för krigsskada å egendom. Denna proposition hann emellertid icke upptagas till slutlig behandling av riksdagen före dess upplösning. Då jag icke finner anledning ifrågasätta ändring i nämnda förslag, varöver lagrådets yttrande inhämtats, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte besluta att ny proposition i ämnet av samma innehåll som den förut avlåtna skall föreläggas riksdagen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Björn Bergman